A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2006. június 1-je *

A C-453/04. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Landgericht Berlin (Németország) a Bírósághoz 2004. október 28-án érkezett, 2004. augusztus 31-i határozatával terjesztett elő az előtte

az **innoventif Limited**

által kezdeményezett eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: C. W. A. Timmermans tanácselnök, R. Schintgen, R. Silva de Lapuerta, P. Kūris és L. Bay Larsen (előadó) bírák,

főtanácsnok: A. Tizzano,
hivatalvezető: R. Grass,

* Az eljárás nyelve: német.

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a német kormány képviseletében C. Schulze-Bahr, meghatalmazotti minőségben,

– a spanyol kormány képviseletében F. Díez Moreno, meghatalmazotti minőségben,

– a szlovák kormány képviseletében R. Procházka, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében G. Braun, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatali kérelem tárgya az EK 43. és EK 48. cikk értelmezése.

2 A kérelmet az innoventif Limited (a továbbiakban: innoventif) által kezdeményezett eljárás keretében nyújtották be, amelyet az innoventif Németországban létrehozott fióktelepének a nemzeti cégjegyzékbe való bejegyzési kérelmét – az innoventif alapító okiratában szereplő tevékenységi körének várható közzétételi díjára vonatkozó előleg megfizetésének megtagadása miatt – elutasító, az Amtsgericht Charlottenburg által hozott határozat ellen indított.

Jogi háttér

A közösségi jog

3 Az egész Közösségre kiterjedő egységes biztosítékok kialakítása érdekében a tagállamok által a társasági tagok és harmadik személyek érdekei védelmében a Szerződés 58. cikkének (2) bekezdése szerinti társaságoknak előírt biztosítékok összehangolásáról szóló, 1968. március 9-i 68/151/EGK első tanácsi irányelv (HL L 65., 8. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 3. o., a továbbiakban: első irányelv) a vagyonegyesítő társaságokra vonatkozik. Mivel az irányelv célja az említett társaságokkal kapcsolatban álló harmadik személyek védelme, elsősorban olyan akta létrehozását írja elő, amely bizonyos számú információt tartalmaz. Ez az irat kötelező a területileg illetékes cégjegyzékben szereplő valamennyi társaságra.

4 Az első irányelv 2. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében:

„(1) A tagállamoknak meg kell hozniuk a szükséges intézkedéseket a társaság kötelező adatszolgáltatásának biztosításához, legalább a következő okiratokra és adatokra vonatkozóan:

a) a létesítő okirat és alapszabály, ha ezt külön okirat tartalmazza."

5 Az első irányelv 3. cikkének (2) és (4) bekezdése kimondja:

„(2) A 2. cikk szerint szolgáltatott valamennyi okiratot és adatot ebben az aktában kell nyilvántartani, illetve a nyilvántartásba be kell jegyezni [...]

[...]

(4) A (2) bekezdésben említett okiratokkal és adatokkal kapcsolatos adatszolgáltatást a teljes szövegnek vagy egy részének a tagállamban erre a célra kijelölt nemzeti hivatalos lapban kell közzétenni, illetve az aktában elhelyezett vagy a cégnyilvántartásba bevezetett okirattal történő utalással kell teljesítenie."

6 A valamely tagállam jogának hatálya alá tartozó meghatározott jogi formájú társaságoknak egy másik tagállamban létesített fióktelepeire vonatkozó bejelentési és közzétételi követelményeiről szóló, 1989. december 21-i 89/666/EGK tizenegyedik tanácsi irányelv (HL L 395., 36. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 100. o.; a továbbiakban: tizenegyedik irányelv) a vagyonegyesítő társaságok fióktelepeire vonatkozik.

7 A tizenegyedik irányelv 1. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„A fióktelepre vonatkozó okiratokat és adatokat, ha a fióktelepet egy tagállamban olyan társaság alapította, amelyre egy másik tagállam jogszabályai vonatkoznak, és amelyre az [első] irányelvet kell alkalmazni, a fióktelep helye szerinti tagállam jogszabályai alapján az említett irányelv 3. cikkével összhangban [...] közzéteszik."

8 A tizenegyedik irányelv 2. cikkének (1) bekezdése meghatározza azoknak az okiratoknak és adatoknak a listáját, amelyeket a fióktelep szerinti tagállamban közzé kell tenni. E rendelkezés (2) bekezdésének b) pontja alapján a fióktelep szerinti tagállam további adatszolgáltatási kötelezettségeket írhat elő, elsősorban a „létesítő okirat és az alapszabály [vonatkozásában], amennyiben az – az [első] irányelv 2. cikke (1) bekezdésének a), b) és c) pontja értelmében – külön okirat tárgya".

9 A tizenegyedik irányelv 4. cikke kimondja, hogy a fióktelep helye szerinti tagállam az ugyanezen irányelv 2. cikke (2) bekezdésének b) pontjában említett dokumentumok esetén az Európai Közösség más hivatalos nyelvének használatát, illetve a közzétett dokumentumok hiteles fordítását is előírhatja.

A nemzeti jog

10 A nemperes eljárások díjáról szóló 1957. július 26-i szövetségi törvény (Gesetz über die Kosten in Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit, BGBl. 1957. I., 861. o., a továbbiakban: KostO) „Előlegek" elnevezésű 8. cikkének (1) és (2) bekezdése kimondja:

„A kérelemhez kötött adminisztratív eljárások esetén a díjfizetésre kötelezett személy köteles az azt fedező előleget megfizetni. [...]

A kérelemhez kötött adminisztratív eljárások végrehajtása az előleg megfizetésétől vagy a biztosíték letételétől függ."

11 A KostO „Díjak részletezése, panasz, jogorvoslat" elnevezésű 14. cikke kimondja:

„(1) A díjakat az a bíróság állapítja meg, amely előtt az eljárás folyamatban van, illetve amely előtt az ügy legutoljára folyamatban volt, akkor is, ha e díjak az eljáró bíróság részéről merültek fel [...]

(2) A díjakat megállapító bíróság határoz a díjfizetésre kötelezett és az Államkincstár által a díjak elszámolása ellen tett panaszról.

(3) A díjfizetésre kötelezett és az Államkincstár jogorvoslattal élhet a panaszról hozott határozat ellen, amennyiben a jogorvoslat tárgyának értéke meghaladja a 200 EUR-t."

12 Az 1897. május 10-i kereskedelmi törvénynek (Handelsgesetzbuch, RGBl. 1897., 219. o.) legutóbb a 2004. december 15-i törvény (BGBl. 2004. I., 3408. o.) 1. cikkével módosított változata (a továbbiakban: HGB) szabályozza a fióktelepek cégjegyzékbe történő bejegyzését.

13 A „Nemzeti területen bejegyzett korlátolt felelősségű társaságok fióktelepei" elnevezésű 13b. cikkének (2) és (3) bekezdése kimondja:

„A fióktelep létrehozását a cégvezetőknek be kell jelenteniük. A társasági szerződés hiteles másolatát [...] a bejelentéshez csatolni kell.

A bejegyzés a korlátolt felelősségű társaságokról szóló törvény 10. cikkének (1) és (2) bekezdésében felsorolt adatokat is tartalmazza."

14 A külföldön bejegyzett korlátolt felelősségű társaságok fióktelepeivel kapcsolatban a HGB 13g. cikkének (2) és (3) bekezdése kimondja:

„A bejelentéshez a társasági szerződés hiteles másolata és – ha e szerződés nem német nyelvű – annak német nyelvű hiteles fordítása is csatolandó. [...]

A fióktelep létrehozásáról szóló bejegyzés a korlátolt felelősségű társaságokról szóló törvény 10. cikkének (1) és (2) bekezdésében felsorolt adatokat is tartalmazza [...]".

15 A korlátolt felelősségű társaságokról szóló törvény 10. cikkének (1) bekezdésének (Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung, RGBl. 1892., 477. o.) legutóbb a 2004. december 9-i törvénnyel módosított változatának (BGBl. 2004., 3214. o., a továbbiakban: GmbHG) „A cégjegyzékbe történő bejegyzés" elnevezésű 13. cikke kimondja:

„A cégjegyzékbe történő bejegyzésben szerepel a társaság elnevezése, székhelye, a vállalkozás célja [...] és a társaság képviseletére jogosult személyek."

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

16 Az innoventifet, amely az angol jog szerint bejegyzett, birminghami (Egyesült Királyság) székhelyű korlátolt felelősségű társaság, alapító okiratának „The objects of which the Company is established are" című 3. pontja kimerítően jellemzi. E 3. pont 23, (A)-tól (W)-ig terjedő bekezdésből áll, amely több oldalt tesz ki.

17 2004. április 13-án az innoventif Berlinben fióktelepet hozott létre, amelynek cégjegyzékbe történő bejegyzését kérte az Amtsgericht Charlottenburgtól.

18 2004. április 23-i határozatával az Amtsgericht Charlottenburg a bejegyzés feltételéül 3000 EUR díjelőleg megfizetését írta elő. Ezt az összeget az innoventif alapító okiratában foglalt tevékenységi köre közzétételének várható díja alapján határozta meg, mivel álláspontja szerint a 3. pontban foglalt, (A)-tól (W)-ig terjedő leírás a cég tevékenységi körére vonatkozik, következésképpen azt hiánytalanul fel kell venni a nyilvántartásba.

19 Az innoventif 2004. május 18-án – arra az álláspontra helyezkedve, hogy a cég tevékenységi körére egyedül az alapító okirat 3. pontjának (A) és (B) bekezdése vonatkozik – a KostO 14. cikkének (2) bekezdése alapján keresetet nyújtott be az Amtsgericht Charlottenburghoz.

20 Ez utóbbi elutasította a keresetet, mivel a várható költségekre vonatkozóan az alapügyben szereplőhöz hasonló előleget meg kell fizetni, ha valószínű, hogy az eljárási díjak megfizetésére kötelezett nincs tudatában annak, mennyire jelentős összegű lesz az általa fizetendő díj.

21 Az innoventif társaság a KostO 14. cikkének (3) bekezdése alapján a kérdést előterjesztő bírósághoz arra hivatkozva nyújtott be fellebbezést, hogy a kért összegre vonatkozó előleg megfizetése ellentétes a tizenegyedik irányelvvel, és sérti a letelepedés szabadságának elvét.

22 A Landgericht Berlin álláspontja szerint annak eldöntése, hogy az innoventif fióktelepének cégjegyzékbe való bejegyzése – a nemzeti jogban előírtak szerint – az innoventif tevékenységi körének közzétételi díjára vonatkozó előleg megfizetéséhez köthető-e, az EK 43. és EK 48. cikk értelmezésétől függ.

23 E körülmények alapján a Landgericht Berlin felfüggesztette eljárását, és az alábbi előzetes döntéshoztali kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„Összeegyeztetehető-e a társaságok – EK 43. és EK 48. cikkben foglalt – letelepedési szabadságával, hogy [...] Németországban valamely [Egyesült Királyságban] bejegyzett vagyonegyesítő társaság fióktelepének a cégjegyzékbe történő bejegyzése a társaság – alapító okiratának vonatkozó rendelkezéseiben foglalt – tevékenységi körének várható közzétételi díjára vonatkozó előleg megfizetéséhez kötött?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

Az elfogadhatóságról

24 Az Európai Közösségek Bizottsága és a spanyol kormány vitatja az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés elfogadhatóságát.

25 A Bizottság álláspontja szerint a kérdés azért elfogadhatatlan, mert a kérdést előterjesztő bíróság nem fejtette ki a kérdés feltevéséhez vezető indokokat.

26 Ezzel kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság hangsúlyozta annak fontosságát, hogy a nemzeti bíróságnak meg kell jelölnie azon okokat, amelyek arra indították, hogy felvesse a közösségi jog értelmezését, és amelyek alapján szükségesnek tartotta a Bíróság elé terjeszteni a kérdéseit. A Bíróság szerint továbbá elengedhetetlen, hogy a nemzeti bíróság minimális magyarázatot adjon az értelmezni kért közösségi rendelkezések kiválasztásának okaira, és e rendelkezések és az alapügyben alkalmazandó nemzeti jogszabály közötti kapcsolatra (lásd különösen a C-190/02. sz. Viacom-ügyben 2002. október 8-án hozott ítélet [EBHT 2002., I-8287. o.] 16. pontját és a C-453/03., C-11/04., C-12/04. és C-194/04. sz., ABNA és társai egyesített ügyekben 2005. december 6-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-10423. o.] 46. pontját).

27 Az alapügyben azonban a kérdést előterjesztő bíróság egyrészt meghatározta a feltett kérdés alapjául szolgáló ténybeli és jogi hátteret, másrészt összetetten, de kellő részletességgel fejtette ki azt az okot, ami őt az előzetes döntéshozatali kérdés felvetésére indította, és amellyel kapcsolatban kétségei vannak azt illetően, hogy a nemzeti jog azon előírása, amelynek értelmében valamely másik tagállamban székhellyel rendelkező és fióktelepének a nemzeti cégjegyzékbe történő bejegyzését kérelmező társaság tevékenységi körének várható közzétételi díjára vonatkozóan előleget kell megfizetni, amely akadályozhatja a Szerződésben e társaságnak biztosított letelepedési szabadságot.

28 A spanyol kormány szerint az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés elfogadhatatlan, mivel nemzeti jogszabály értelmezésére irányul.

29 Ezzel kapcsolatban ki kell emelni, hogy a Bíróság hatásköre kizárólag a közösségi jogi rendelkezések vizsgálatára terjed ki (lásd a C-307/95. sz., Max Mara ügyben 1995. december 21-én hozott végzés [EBHT 1995., I-5083. o.] 5. pontját). A nemzeti

bíróság feladata mérlegelni a nemzeti rendelkezések terjedelmét és alkalmazásának módját (lásd a C-45/94. sz., Ayuntamiento de Ceuta ügyben 1995. december 7-én hozott ítélet [EBHT 1995., I-4385. o.] 26. pontját).

30 Az alapügyben – bár a kérdést előterjesztő bíróság a kizárólagos hatáskörrel bír egyrészt annak eldöntésében, hogy elő lehet-e írni a KostO 8. cikkében foglalthoz hasonló díjra vonatkozó előleg megfizetését, másrészt adott esetben az említett előleg öszegének kiszámításában és a fizetés elmaradása esetén a bejegyzési kérelem elutasításában is kizárólagos hatáskörrel bír – annak eldöntése, hogy az említett előleg megfizetésére vonatkozó előírás akadályozhatja-e a szolgáltatásnyújtás szabadságát, a Bíróság hatáskörébe tartozik.

31 Mindebből következően az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés elfogadható.

A jogalapról

32 Kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy az EK 43. és EK 48. cikkel ellentétes-e az a nemzeti szabályozás, amely másik tagállamban székhellyel rendelkező korlátolt felelősségű társaság fióktelepének cégjegyzékbe történő bejegyzését – e társaság alapító okiratában foglalt tevékenységi körének közzételi díjára vonatkozó – előleg megfizetéséhez köti.

33 Elsőként meg kell állapítani, hogy az a követelmény, hogy a másik tagállamban székhellyel rendelkező, a fióktelepüket e tagállam cégjegyzékébe bejegyezni kívánó korlátolt felelősségű társaságoknak a fióktelep szerinti tagállamban előírják tevékenységi körük teljes körű közzétételét, megfelel a tizenegyedik irányelvnek.

34 A tizenegyedik irányelv 2. cikke (2) bekezdésének b) pontja kifejezetten felhatalmazza a tagállamokat, hogy a külföldi társaság fióktelepének a cégjegyzékbe történő bejegyzése során előírják az alapító okiratok és – amennyiben az külön okirat tárgya – alapszabályok közzétételét.

35 A HGB – a GmbHG 10. cikkének (1) bekezdésével összhangban értelmezett – 13b. cikkének (3) bekezdése és 13g. cikkének (3) bekezdése, amely a nemzeti és külföldi székhelyű társaságokra ugyanúgy alkalmazandó, csak a fióktelepüknek cégjegyzékbe való bejegyzését kérelmező korlátolt felelősségű társaságok tevékenységi körének közzétételét írja elő, és nem azt, amit az irányelv lehetővé tesz, nevezetesen e társaságok alapító okiratának teljes körű közzétételét.

36 Mindezen felül az első irányelv 3. cikkéből következően amelyre – a tizenegyedik irányelv 1. cikke (1) bekezdésének megfelelően – a fióktelepek esetén utalni kell, amennyiben az említett 3. cikkben előírtak egyike értelmében az adatszolgáltatás körébe tartozó okiratok és adatok közzététel tárgyát képezik.

37 Másodsorban annak eldöntésével kapcsolatban, hogy megfelel-e az EK 43. és EK 48. cikknek az, hogy a díjra vonatkozó előleg összege a cég tevékenységi körének teljes körű közzététele alapján kerül kiszámításra, azt kell megvizsgálni, hogy e követelmény akadályozza-e a letelepedés szabadságát azáltal, hogy valamely másik tagállam szabályozásának megfelelően létrejött társaság fióktelepét a letelepedés szerinti állam – a közzététel várható költségeire vonatkozó díj előlegének megfizetésével kapcsolatos – szabályozásának betartására kényszeríti.

38 Ezzel kapcsolatban meg kell állapítani, hogy a tizenegyedik irányelvnek megfelelő közzététel tényleges adminisztratív költségeit tükröző előlegre vonatkozó előírás nem jelentheti a letelepedés szabadságának korlátozását, mivel e szabadság gyakorlását nem tiltja, nem zavarja vagy teszi kevésbé vonzóvá.

39 Egyebekben az olyan szabályozás, amely – az alapügyben szereplőhöz hasonló körülmények esetén – előleg fizetését írja elő, valószínűleg nem hozza a többi tagállam társaságait a letelepedés szerinti tagállam társaságaihoz képest ténylegesen vagy jogilag kedvezőtlenebb helyzetbe (lásd e tekintetben a C-70/95. sz., Sodemare és társai ügyben 1997. június 17-én hozott ítélet [EBHT 1997., I-3395. o.] 33. pontját).

40 Mindebből következően az említetthez hasonló, a várható közzététel díjának előlegére vonatkozó követelmény a másik tagállamban székhellyel rendelkező korlátolt felelősségű társaságokat nem akadályozza tevékenységük – más tagállamban az ott található fióktelepen keresztül történő – gyakorlásában.

41 A nemzeti bíróság feladata tehát, hogy a cég tevékenységi körét felsoroló szöveg hossza alapján megbizonyosodjon arról, hogy az előírt előleg összege megfelel-e az adott hivatalos lapban történő közzététel várható költségeinek. Ennek során e bíróság a fióktelep bejegyzését kérelmező társaság alapító okiratában foglalt tevékenységi kör alapján jár el.

42 Ezzel kapcsolatban ki kell fejteni, hogy a nemzeti bíróság nem köteles megvizsgálni, hogy a fióktelep bejegyzését kérő társaság székhelye szerinti tagállam joga alapján a cég tevékenységi körét e társaság alapító okiratának a „cég tevékenységi köre" című részében foglalt rendelkezések összessége, vagy azoknak akár csak egy része alapján is teljes körűen meg lehet-e határozni.

43 Mindebből következően a feltett kérdésre azt a választ kell adni, hogy nem ellentétes az EK 43. és EK 48. cikkel az a tagállami szabályozás, amely a másik tagállamban székhellyel rendelkező korlátolt felelősségű társaság fióktelepének cégjegyzékbe való bejegyzését a társaság alapító okiratában foglalt tevékenységi körének előre látható közzétételi díjára vonatkozó előleg megfizetéséhez köti.

A költségekről

44 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

Nem ellentétes az EK 43. és EK 48. cikkel az a tagállami szabályozás, amely valamely másik tagállamban székhellyel rendelkező korlátolt felelősségű társaság fióktelepének cégjegyzéki bejegyzését a társaság létesítő okiratában foglalt tevékenységi körének várható közzétételi díjára vonatkozó előleg megfizetéséhez köti.

Aláírások